

Granotes, reinetes i gripaus

En una ciutat envoltada de rius, boscos humits i valls frondoses, els amfibis no podien ser absents de Girona, fins i tot al bell mig del casc urbà. Molestos per alguns, prínceps per a d'altres, són joies discretes de la nostra fauna

Què serien les nits d'estiu, vora un riu o una bassa, sense el raucar de fons monòton i constant de les granotes? El sentim, i el tenim interioritzat, però de ben segur que no ens hem parat a analitzar d'on prové exactament; com canten les granotes, perquè ho fan i, especialment, quina és l'espècie d'amfibi que emet aquella gresca.

A la ciutat de Girona, la granota més abundant és probablement la reineta. És d'un color verd encès i intens, molt lluent. De sota és més pàl·lida i presenta una franja negra lateral, que li comença prop de la cara i li arriba a mig cos. Els ulls, prominents i amb una conspícua pupila negra i horitzontal, sempre estan alerta dels moviments d'insectes i altres invertebrats de petita mida, que caça hàbilment amb la llengua, llarga i adherent.

El tret més característic de la reineta és la seva capacitat d'enfilar-se per indrets de gran verticalitat. Les potes, primes però fermes, juntament als dits, que presenten major amplada al seu extrem, els permeten arrapar-se a tota mena de superfícies, per més llises i verticals que siguin. Això fa que la reineta sigui la granota més "arbòria" que tenim al nostre país. Sovint la veurem a sobre de balques i joncs, canyissos o tamarius, i també als marges de basses, rius i aiguamolls. Però no defuig les zones urbanes i Girona no n'és l'excepció. De fet, en qualsevol indret amb humitat, especialment patis, jardins, fonts i safareigs, les podem trobar, més actives a la primavera, més arrecerades del sol a l'estiu, o refugiant-se de la fred als mesos d'hivern; hi solen ocupar escletxes, forats i racons, sobretot de murs i parets orientades al nord, que conserven la frescor i humitat necessaris per a què tot amfibi mantingui hidratada la seva suau pell. Això si, encara que pugui romandre setmanes o mesos allunyada de basses o rius (sempre i quan estigui en llocs humits), li cal, inexorablement, un punt d'aigua per a reproduir-se a la primavera, tot posant els ous embolcallats entre tiges de vegetació submergida, d'on naixeran els capgrossos, setmanes més tard.

La reineta sol cantar les nits d'estiu o primavera. El seu potent "gemec" és de molta intensitat, greu i aspre. L'emet tot inflant sorprenentment la gola, amb una membrana fina i translúcida, que li permet emetre un brogit fort i penetrant. A la ciutat de Girona i les seves rodalies és un amfibi abundant. En trobem a la plana de Campdorà, a les Hortes de Santa Eugènia, al Parc del Migdia i als marges de qualsevol dels cursos d'aigua de la ciutat, com al riu Onyar al bell mig de la ciutat on viu a les balques del Pont de Pedra. Tanmateix, és també abundant en patis i jardins del Barri Vell, on s'enfila entre heures i murs humits i vegetats, sobretot en punts propers a fonts (Passeig Arqueològic, Jardins de la Francesa, Les Pedreres...) o fins i tot a la basseta ornamental de la Plaça de l'Assumpció, a Sant Narcís. També n'hem trobat en abundància al camí del Calvari, on fins i tot han aparegut famílies senceres vivint a la

Mina recentment restaurada, on troben frescor i aigua garantida i s'alimenten d'aranyes, mosquits i escarabats.

Acompanyant les reinetes, però sempre més en contacte directe amb l'aigua i trobem la granota, més rabassuda, més bruna –tot i que de colors variables–, i amb un raucar més trencat, més ronc i prolongat. Sol estar sempre en remull i, quan ens apropem a les basses, d'un salt es capbussen sota l'aigua. Al Pont de Pedra no és rar veure-les si parem atenció a les ribes de l'Onyar, com tampoc al Ter o fins i tot al Parc del Migdia.

Un capítol a part són els gripaus. Les llegendes diuen que si fem un petó a un gripau (també anomenat a la comarca *esgalàput* o *galàpet*), potser ens apareixerà un bell príncep o princesa, que ha estat molts anys amagada rere la pell aspra d'aquests rugosos amfibis bruns... També es diu que si un gripau ens escup a la cara, ens quedarem cecs... o que la pell de gripau, adequadament tractada en nits de lluna plena, té alts poders curatius per malalties de la pell... Cap d'aquestes creences, com és evident, és certa, però són històries que demostren que aquests amfibis estan molt arrelats a la vida i "saviesa" popular.

A la ciutat de Girona hi tenim dues espècies de *galàpets*; el gripau comú i el gripau corredor. El gripau comú, de mida més grossa (algunes femelles rabassudes poden fer més d'un pam) té la pell més rugosa, recoberta de petits bonys (butllofes o protuberàncies) i glàndules que li confereixen un aspecte "lleig" o poc atractiu, per a moltes persones. Habita als boscos humits, obagues i turons de Sant Daniel, del Ter o de Montjuïc i Les Pedreres, sempre entre la vegetació morta, fullaraca, molsa i pedres, on troba recés i frescor en mesos d'estiu. El gripau corredor, per contra, és de mida més petita i amb tonalitats més verdoses, menys "butllofes" a la pell, i amb una línia longitudinal al llarg de l'esquena. Viu a zones més planes i agrícoles, però també prop de rius i rieres com el Marroc i el Güell (a Can Gibert i Sant Narcís se'n troben sovint prop dels carrers ja urbanitzats), als barris de l'esquerra del Ter o fins i tot a Palau i l'Avellaneda; esquiva més els boscos. Potser és pels hàbitats diferents que ocupen, que un d'ells és "saltaire" (gripau comú, entre fulles i branques mortes), mentre que l'altre és "caminador" (gripau corredor, com el seu nom indica, per avançar en zones més obertes i planes); aquest és un dels trets més evidents per identificar-los correctament. Un i altre, però, s'alimenten sobretot de petits insectes i invertebrats (cucs, escarabats, larves, formigues, etc.), tot capturant-los amb la llarga llengua, de notable precisió i punteria.

A més de granotes, gripaus i reinetes, a Girona encara hi tenim el gripau d'esperons i el gripauet de punts, a més del recentment introduït gripau pintat. I encara ens queda el tòtil, que fa un xiulet nocturn molt característic i que, a diferència dels altres amfibis, el mascle tragina els ous a l'esquena enlloc de pondre'ls a les basses.

Si bé els gripaus són silenciosos, les granotes, els tòtils i les reinetes són sorollosos com pocs animals. No debades, encara recordo quan, essent Regidor de Medi Ambient de la ciutat de Girona, vaig rebre nombroses queixes de veïns del Parc del Migdia que explicaven que el concert nocturn a l'estany del parc era insuportable. De fet, dret a llei, caldria haver multat la comunitat sencera de reinetes i granotes de l'estany,

perquè emetien un so molt per sobre dels decibels autoritzats segons l'ordenança municipal! Continuo pensant, però, el que vaig dir-los en aquell moment: Vivim massa lluny de la Natura, massa desvinculats dels paisatges forjats pel nostre medi, poc arrelats al nostre territori. Els sons naturals, atàvics i genuïns ja no els tenim integrats com a propis. I, com vaig dir als veïns, ja m'agradaria a mi, sentir els rossinyols, els xots o les granotes, enlloc dels sorollosos cotxes de l'Eixample gironí!